

**სამეგრელოს კირქვიანი მასივების ბოტანიკურ-გეოგრაფიული პროფილი და
ავტოქტონური კალცეფილური ფლორის მრავალფეროვნება (დასავლეთ
საქართველო)**

თამარ თოლორდავა

ელ-ფოსტა: Tamar.tolordava@tsu.ge

სადოქტორო პროგრამა “გამოყენებითი ეკოლოგია”

ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ი. ჭავჭავაძის გამზირი 3, თბილისი, 0179, საქართველო

სხვადასხვა წლებში განხორციელებული, სავსე მარშრუტული კვლევის მეთოდების გამოყენებით, შესწავლილია სამეგრელოს კირქვიანი მასივის კალცეფილური ფლორის იშვიათი და ენდემური სახეობების მრავალფეროვნება. სამეგრელოს ტერიტორიაზე, მიგრას, ყვირას, ოხაჩქუს კირქვიანი მასივები, ავტოქტონური ფლორის ჩამოყალიბების და ფორმირების მნიშვნელოვანი არეალია. ამას ადასტურებს სამეგრელოს ფლორის შესახებ არსებული ბოტანიკური და ბოტანიკურ-გეოგრაფიული კვლევები (Алехов, 1893, 1896b, 1896b; Альпер, 1960; Колаковский, 1958, 1961; Сохадзе E, 1968). სამეგრელოს თითოეულ ვერტიკალურ სარტყელში, სხვადასხვა გეოგრაფიულ ელემენტებთან ერთად მეტ-ნაკლები რაოდენობით წარმოდგენილია კოლხური ფლორის გეოგრაფიული ელემენტები: 1. შერეულ ფოთლოვანი ტყის სარტყელში-Buxus colchica, Rhamnus imeretina 2. წიფლნარ-მუჭრიწვიანი ტყის სარტყელში-Abies nordmanniana, Rhododendron ponticum; ტყის სარტყელის სხვადასხვა ზონაში (მთის ქვედა, შუა და ზედა სარტყელი) ენდემური სახეობებით გამორჩეულია კოლხური სუბალპური მაღალბალახეულობა-Inula magnifica, Cirsium oblogifolium, Heracleum mantegazzianum, Lilium kesselringinum და ასევე მაღალბალახეულობის სხვა სახეობები, რომელთა 50% კავკასიისა და კავკასიონის საერთო ენდემი და სუბენდემია. 3. ფართოფოთლოვანი ტყის სარტყელში-Betula megrellica, B. medwedewii 4. სუბალპურ სარტყელში-Sorbus migarica, Arctostaphylos caucasica, Rhododendron sochadzeae 5. ალპურ სარტყელში-Chymysdia agasilloides, Kemulariella colchica, Potentilla kemulariae, Astrantia colchica და მრავალი სხვა. ჩვენს მიერ შედგენილ იქნა სამეგრელოს კირქვიანი მასივის სხვადასხვა ჰაბიტატების ენდემური და სუბენდემური კალცეფიტების სია. 1. კირქვიანი კლდეები, რომელთა ფლორის უმეტესობა ხაზმოფიტები ანუ ე.წ. კლდეთა ნაპრაღის მცენარეებია: Omphalodes lojkae, Campanula dzaaku, C. fonderwisii, Potentilla kemulariae, Kemulariella colchica, Umbellicus oppositifolius და სხვა. 2. კირქვიანი ნაშალ-ღორღიანების ჰაბიტატები: Alboviodoxa elegans, Heracleum egrissicum, H. calcareum, Cyclamen colchicum, Lupinaster polyphyllus, Digitalis ciliata, და სხვა. 3. კირქვიან მდელოები- Gentiana kolakovskiy, Chysmydia agasyllloides, Polylophium paniutinii, Crocus vallicola და სხვა. 4. მაღალბალახეულობა- Lilium kesselringianum, Heracleum mantegazzianum, Cirsium oblogifolium და სხვა. კალცეფიტების ზოგიერთი სახეობა (Lupinaster polyphyllus, Polylophium paniutinii, Campanula spp., Cyclamen colchicum, Astrantia colchica) ერთდროულად სახლდება ზემოთ ჩამოთვლილ სხვადასხვა ჰაბიტატებზე (კლდეები, ნაშალები, მდელოები), რაც გამოწვეულია ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მცენარეებში გამომუშავებულ ადაპტაციის უნარზე. თავისებურია კალცეფილური ფლორის სიმადლებრივი გავრცელების ამპლიტუდა. მაღალმთის კარსტული რელიეფის წლიური ნალექების ჯამი

საკმაოდ მაღალია და შეადგენს 1600-2100მმ-ს. აქ თოვლის საფარი კარსტებში ხანგრძლივად აკუმულირდება კარსტულ ძაბრებში და უზრუნველყოფს სხვადასხვა ჰაბიტატების მუდმივ დატიანიანებას. ამის გამო კოლხური ტიპის დენდროფლორას და საერთოდ კალცეფილურ ფლორას ჰიფსომეტრულად გავრცელების მაღალი ამპლიტუდა ახასიათებს.